

РОБЪРТ ШЕКЛИ
ДИПЛОМАТИЧЕСКИ
ИМУНИТЕТ

Превод от английски: Виолета Чушкова, 1983

chitanka.info

— Заповядайте, влезте, господа. — Посланикът ги покани с жест в свръхспециалния апартамент, предоставен му от Министерството на външните работи. — Моля, седнете.

Полковник Сърси прие предложението му стол, като се опитваше да си състави мнение за човека, хвърлил в смут цял Вашингтон. Външният му вид едва ли бе застрашителен. Той бе среден на ръст, слабоват, облечен в старомоден кафяв костюм от туид, даден му от Министерството на външните работи. Изящно изваяното му лице бе умно и надменно.

Човек като всеки човек — помисли си Сърси, изучавайки със суров и безпристрастен поглед чужденеца.

— С какво мога да ви бъда полезен? — попита с усмивка посланикът.

— Президентът ме натовари с вашия случай — каза Сърси. — Аз се запознах с докладите на професор Дариг. — Той кимна към седналия до него учен. — Въпреки това бих искал да чуя лично цялата история.

— С удоволствие — каза чужденецът, палейки си цигара. Той като че ли искрено се радваше, че го молят за това. Интересна работа, помисли си Сърси. Само седмица откакто се бе приземил, а всички по-значителни учени в страната го бяха вече посетили.

Но стане ли горещо — викат армията — напомни си Сърси. Той се облегна назад с ръце, пъхнати небрежно в джобовете. Дясната му ръка почиваше върху дръжката на 0,45-калибров револвер, чийто предпазител бе свален.

— Пристигнах тук — започна чужденецът — като посланик с неограничени пълномощия, представляващ една империя, която заема половината от галактиката. Бих искал да ви предам поздравите на моя народ и да ви поканя да влезете в нашето съдружие.

— Ясно — каза Сърси. — Някои от нашите учени обаче са останали с впечатлението, че участието във вашето съдружие е задължително.

— Вие обезателно ще влезете в него — каза посланикът, като изпусна през ноздрите си дима от цигарата.

Сърси видя как Дариг настръхна на стола си и започна да си хапе устните. Полковникът премести автоматичния си револвер така, че да може по-лесно да го извади.

— А как ни открихте? — попита той.

— На всеки един от нас, посланиците с неограничени пълномощия, се дава неизследван район от космоса — отвърна чужденецът. — Ние проучваме внимателно всяка звездна система за планети и всяка планета за разумен живот. Както знаете, разумният живот се среща рядко в галактиката.

Сърси кимна, макар че този факт не му беше известен.

— Когато открием планета с разумен живот, ние кацаме на нея, така както аз кацах тук, и подготвяме жителите ѝ за тяхното участие в съдружието ни.

— Как вашият народ ще разбере, че сте намерили разумен живот? — попита Сърси.

— Съществува предавателен механизъм, който е част от нашата структура. Той се задейства веднага щом пристигнем до населена планета. Неговият сигнал се излъчва непрекъснато в космоса в обсег от няколко хиляди светлинни години. Наши разузнавателни екипажи сноват непрекъснато в рамките на приемателния район, определен за всеки посланик, като следят за постъпването на подобни съобщения. Щом те открият такъв сигнал, по него тръгва колонизираща група, която го проследява до самата планета.

Той изтръска изискано пепелта от цигарата си по ръба на пепелника.

— Този метод има редица явни преимущества пред изпращането на комбинирани колонизиращи и изследователски групи. Посредством него се избягва необходимостта от екипиране на големи сили за проучване, което може да им отнеме и десетки години.

— Съвсем правилно. — Лицето на Сърси остана безизразно. — Бихте ли ни разказали нещо повече за излъчването на това съобщение?

— Едва ли има нещо повече, което ви е необходимо да знаете за него. Лъчевият сигнал не може да бъде уловен от уредите, с които разполагате, и следователно вие не можете да го заглушите. Съобщението ще се излъчва дотогава, докато аз съм жив.

Вперил поглед в Сърси, Дариг рязко си пое дъх.

— Ако спрете предаването му — каза Сърси предпазливо, — нашата планета няма да бъде открита, така ли?

— Поне докато този район на космоса не бъде подложен на повторно проучване — съгласи се дипломатът.

— Много добре. Като законен представител на президента на Съединените щати аз ви моля да преустановите излъчването на сигнала. Ние не желаем да ставаме част от вашата империя.

— Съжалявам — каза посланикът. Той леко сви рамене.

Сърси мислено се чудеше колко ли пъти и на колко ли още планети чужденецът бе разигравал тази сцена.

— Наистина нищо не мога да направя. — Той стана.

— Значи, няма да го спрете?

— Не мога. Аз нямам власт над предаването, щом то веднъж е било задействувано. — Дипломатът се обърна и тръгна към прозореца. — Както и да е, изготвил съм за вас една философия. Като ваш посланик мой дълг е да облекча, доколкото мога, сътресението от прехода. От тази философия моментално ще ви стане ясно, че...

Щом посланикът стигна до прозореца, Сърси извади револвера си и стреля. Като се целеше в главата и гърба на чужденеца, той даде шест изстрела, които почти се сляха в един. После целият потрепери.

Посланикът беше изчезнал!

Сърси и Дариг се спогледаха. Дариг измърмори нещо за призраци. След малко, пак така внезапно, посланикът се появи.

— Не сте допусkali — каза той, — че всичко ще се окаже толкова лесно, нали? Ние, посланиците, задължително имаме известен дипломатически имунитет. — Той прекара пръст по една дупка от куршум в стената. — В случай че не ви е ясно, нека ви обясня. Не е във ваша власт да ме убиеете. Вие дори не можете да разберете естеството на защитата ми.

Той ги погледна и в този миг Сърси почувствува колко далечен и чужд е посланикът.

— Довиждане, господа — каза той.

Дариг и Сърси мълчаливо се върнаха в контролния пункт. В действителност нито един от двамата не бе очаквал, че ще могат да убият посланика много лесно, но въпреки това неуспехът на куршумите се оказа твърде силен удар за тях.

— Предполагам, че си видял всичко, Мелей? — попита Сърси още с влизането им в контролния пункт.

Слабичкият олисял психиатър кимна тъжно.

— Записах го и на филм.

— Чудя се каква ли е философията му — размишляваше полугласно Дариг.

— Не бе логично да очакваме, че ще успеем. Никоя раса не би изпратила пратеник с подобна мисия и не би се надявала, че той ще оцелее със сигурност, освен ако...

— Ако какво?

— Освен ако не му осигури изключително добра защита — довърши скръбно психиатърът.

Сърси прекоси стаята и погледна към видеоекрана. Апартаментът на посланика бе изключително специален. Бе построен набързо за два дни, след като той бе кацнал и връчил посланието си. Апартаментът бе облицован със стомана и олово и пълен с видео и кинокамери, магнетофони и най-различни други съоръжения.

Той бе последна дума на прецизното обзавеждане на съвременните смъртни килии.

На екрана Сърси виждаше посланика, седнал зад една маса. Той пишеше на портативната пишеща машина, дадена му от правителството.

— Ей, Харисън! — извика Сърси. — Можем да пристъпим към изпълнението на План две.

Харисън излезе от една странична стая, където бе проверявал кабелите, водещи към апартамента на посланика. Той прегледа методично манометрите си, настрои управляващите механизми и погледна Сърси.

— Още сега ли? — попита.

— Още сега. — Сърси наблюдаваше екрана. Посланикът продължаваше да пише.

Щом Харисън завъртя ключа, стаята на чужденеца изведнъж бе обхваната от пламъци. Огънят изригваше из замаскирани в стените отвори, сипеше се от тавана и пода.

Само след миг стаята се превърна в горяща пещ.

Сърси остави огъня да вилнее още две минути и направи знак на Харисън да изключи. После впериха поглед в опожарената стая. Очите им с надежда търсеха овъгления труп.

Посланикът обаче се появи отново до писалището си и хвърли скръбен поглед към обгорялата пишеща машина. Той бе напълно невредим.

— Бихте ли ми доставили друга пишеща машина? — попита, гледайки право в един от скритите прожектори. — Аз пиша тази философия за вас, неблагоприятни нещастници.

Посланикът седна в останките от едно кресло. Само след миг той като че бе вече заспал.

— И така сядайте всички — каза Сърси. — Свикваме военен съвет.

Мелей възседна обратно един стол. Харисън извади лула и като седна, се зае с разпалването ѝ.

— И така да започнем — каза Сърси. — Правителството възложи този случай изцяло на нас. Ние трябва на всяка цена да убием посланика. Ръководството на операцията е възложено на мен. — В усмивката на Сърси прозираше съжаление. — Вероятно защото никой от началниците не иска да поеме бремето на неуспеха. Вас тримата избрах за свои помощници. Ще получим всичко, което ни е необходимо, всякаква помощ или съвет, от които се нуждаем. Това е. Някакви предложения?

— Какво ще стане с План три? — попита Харисън.

— Ще стигнем и до това — отвърна Сърси. — Но не вярвам и той да успее.

— Нито пък аз — обади се Дариг. — Ние дори не познаваме естеството на защитата му.

— Установяването ѝ ще бъде първата част от задачата. Мелей, вземи всичките данни, с които разполагаме, и намери някой да ги захрани в Анализатор „Деричмън“. Знаеш какво ни е необходимо. Какви качества има Х, ако Х може да върши това и това?

— Ясно — каза Мелей. Той излезе, мърморейки под нос нещо за господството на физическите науки.

— Харисън — запита Сърси, — готово ли е всичко за План три?

— Тъй вярно.

— Действуй!

Докато Харисън се занимаваше с последните приготовления, Сърси наблюдаваше Дариг. Пълничкият нисък физик бе потънал в размисъл с поглед, зареян в пространството, и тихичко си говореше.

Сърси вярваше, че той ще измисли нещо. Той очакваше много от Дариг.

Убеден, че е невъзможно да се работи добре с голям брой хора, Сърси бе подбрал помощниците си много старателно. Той се интересуваше преди всичко от качеството.

Воден от това си убеждение, той се бе спрял първо на Харисън. Набитият навъсен инженер се ползваше с името на човек, който може да построи абсолютно всичко, стига да му се обясни дори само наполовина принципа му на действие.

Сърси бе избрал психиатъра Мелей, тъй като не беше убеден, че унищожаването на посланика ще се окаже чисто физически проблем.

Дариг бе математик-физик, но неспокойният му любознателен ум бе създал няколко интересни теории в други области. Единствено той от четиримата наистина се интересуваше от посланика като от интелектуален проблем.

— Той е като Железния човек — обади се накрая Дариг.

— Кой е пък този?

— Не сте ли чували приказката за Железния човек? Той бил чудовище, покрито с желязна черна броня. Срещнал го Убиецът на чудовища — герой от времето на апахите. След много опити Убиецът на чудовища най-сетне успял да убие Железния човек.

— И как сторил това?

— Застрелял го в подмишничната ямка. Само там нямал броня.

— Чудесно — засмя се Сърси. — Трябва да помолим нашия посланик да си вдигне ръката.

— Всичко е готово — доложи Харисън.

— Добре. Пускай!

Невидим сноп гама-лъчи започна да изпълва със смъртоносна радиация стаята на посланика.

Тя обаче не успя да поразии никого, тъй като посланикът не беше вече там.

— Достатъчно — каза след малко Сърси. — Това би могло да убие и стадо слонове.

Но посланикът остана невидим още пет часа, изчаквайки радиоактивността да намалее. След това отново се появи.

— Все още очаквам поръчаната пишеща машина — каза той.

— Ето и заключението на анализатора. — Мелей подаде на Сърси снопче листа. — Това тук е окончателната формулировка, сведена до най-същественото.

Сърси зачете на глас:

— „Най-простата защита срещу всяко едно оръжие е човек да се превърне в същото това оръжие!“

— Великолепие — извика Харисън. — Но какво означава това?

— Това означава — обясни Дариг, — че когато ние нападаме посланика с огън, той се превръща в огън. Стреляме ли по него — той се превръща в куршум, докато отмине заплахата, и тогава отново приема своя облик. — Той взе снопчето от ръката на Сърси и започна да го прелиства.

— Хм. Интересно дали няма някакъв исторически паралел? Не допускам да има. — Той вдигна глава. — Макар че това заключение не е убедително, то изглежда напълно логично. Всяка друга защита ще включва първо разпознаване на оръжието, след това преценка и накрая противодействие, съобразено с възможностите на това оръжие. Защитата на посланика изглежда, че е много по-бърза и надеждна. Той като че ли не трябва да разпознава оръжието. Предполагам, че тялото му просто се *солидаризира* по някакъв начин с наличната опасност.

— Анализаторът посочва ли някакъв начин, по който да сразим тази защита? — попита Сърси.

— Анализаторът заявява категорично, че няма такъв начин, щом предпоставката е вече налице — отвърна мрачно Мелей.

— Ние можем да отхвърлим тази преценка — каза Дариг. — Машината е с ограничени възможности.

— Дори да я отхвърлим, ние пак не можем да го спрем — изтъкна Мелей. — И той все така ще продължава да предава своя лъчев сигнал.

Сърси се замисли за миг.

— Съберете тук всички експерти, които намерите. Ние ще накажем жестоко посланика. Знаем — каза той, виждайки колебливото изражение на Дариг, — но ние трябва да опитаме.

През следващите няколко дни срещу посланика бяха опитани всички възможно смъртоносни комбинации и хрумвания. Той беше

нападан с най-различни оръжия — от секирите на каменната ера до съвременните далекобойни карабини, бе обсипван с ръчни гранати, давен в киселина и задушаван с отровен газ.

Посланикът продължаваше философски да свива рамене и да работи с новата пишеща машина, която му бяха доставили.

Впръснаха му бактерии — първоначално от най-известните заразни болести, а по-късно и от техните разновидности.

Дипломатът дори не кихна.

Обсипаха го с електричество, радиация, дървени оръжия, железни оръжия, медни оръжия, месингови оръжия и ураниеви оръжия — опитаха абсолютно всичко, просто за да изчерпат докрай наличните възможности.

Той не получи дори драскотина, но стаята му заприлича на кръчма, в която в продължение на петдесет години се е водил ръкопашен бой.

Мелей разработваше свой собствен план, същото вършеше и Дариг. Физикът прекъсна за малко работата си, за да разкаже на Сърси легендата за Балдур. Балдур бил обстрелян с всички видове оръжия, но останал невредим само защото всяко нещо на Земята му било обещало да го обича. Всички освен имела. И когато върху него изстреляли едно малко клонче имел, той умрял.

Сърси изслуша скептично разказа, но за всеки случай нареди да му изпратят имел.

В най-лошия случай той щеше да се окаже полезен колкото гранатите или лъка и стрелите. Имелът не постигна нищо, освен че придаде странно тържествен вид на разбитата стая.

Една седмица по-късно те преместиха невъзразяващия посланик в по-нова, по-просторна и по-добре укрепена смъртна килия. Не се осмелиха да влязат в предишната му стая поради радиоактивността и микроорганизмите.

Посланикът се залови отново с машината. Всички предишни негови писания бяха изгорели, разкъсани или разядени.

— Нека отидем и поговорим с него — предложи Дариг, след като мина още един ден. Сърси се съгласи. Засега те бяха изчерпали докрай хрумванията си.

— Заповядайте, влезте, господа — каза толкова бодро посланикът, че на Сърси започна да му се повдига. — Съжалявам, че

не мога да ви предложа нищо. Поради недоглеждане от около десет дни не ми е давано нито вода, нито храна. Но това, разбира се, няма никакво значение за мен.

— Радваме се да чуем, че мислите така — каза Сърси.

Посланикът едва ли имаше вид на човек, опитал цялата жестокост на Земята. Напротив, Сърси и неговите хора изглеждаха така, като че ли те са били бомбардирани.

— Но и защитата ви си я бива — каза сговорчиво Мелей.

— Радвам се, че я харесвате.

— Бихте ли ни казали на какъв принцип действа тя? — попита невинно Дариг.

— Не знаете ли?

— Досещаме се. Вие се превръщате в това, което ви напада. Така ли е?

— Точно така — отвърна посланикът. — Както виждате, аз нямам тайни от вас.

— Има ли нещо, което можем да ви предложим — попита Сърси, — за да ви накараме да изключите сигнала?

— Подкуп ли?

— Защо не — отвърна Сърси. — Всяко нещо, което вие...?

— Нищо — отвърна посланикът.

— Вижте какво, бъдете благоразумен — каза Харисън. — Не бихте искали да причините война, нали? Земята понастоящем е единна. Ние се въоръжаваме...

— С какво?

— С атомни бомби — отвърна му Мелей. — С водородни бомби. Ние...

— Хвърлете една върху мен — рече посланикът. — Тя няма да ме убие. Кое ви кара да мислите, че тя би имала някакво поразяващо действие върху моя народ?

Четиримата мъже мълчаха. Те бяха пропуснали да помислят за това.

— Готовността на един народ да води война — заяви посланикът — е критерий за нивото на неговата цивилизация. Етап първи — включва използването на обикновен физически разгънат строй. Етап втори — обхваща контрола върху молекулярното ниво. Вие сте пред прага на етап трети, макар че сте все още далеч от овладяването на

атомните и податомните сили. — Той се усмихна очарователно. — Моят народ вече достига границите на етап пети.

— Какво ще рече това? — попита Дариг.

— Сами ще разберете — отвърна посланикът. — Вие вероятно сте озадачени дали моите способности са типични? Не бих имал нищо против да ви кажа, че те не са. За да мога да си върша работата и само поради тази причина аз имам вградени някои ограничения, които ме правят годен само за пасивни действия.

— Защо? — попита Дариг.

— Причините са ясни. Ако в момент на гняв аз предприема определено действие, мога да разруша цялата ви планета.

— Да не би да очаквате, че ще ви повярваме? — попита Сърси.

— Защо не? Толкова ли е трудно да разберете? Не можете ли да повярвате, че съществуват сили, за които вие нищо не знаете? А за моята пасивност има и още една причина. Вероятно вие вече сте се досетили за нея?

— Предполагам, че се стремите да пречупите нашия дух — каза Сърси.

— Точно така. Това, че ви го съобщавам, не променя нещата. Моделът е винаги един и същ. Посланикът се приземява и предава посланието, което носи на една буйна и необузdana млада раса, каквато сте вие. Следва отчаяна съпротива срещу него и вълни от опити да бъде убит. След като всичките им усилия претърпят поражение, обикновено хората напълно падат духом. Когато пристигне колонизиращата група, тяхното приобщаване протича твърде ускорено. — Той направи кратка пауза и продължи: — Повечето от планетите се интересуват най-вече от философията, която им предлагам. Уверявам ви, че тя ще улесни значително прехода.

Той протегна към тях снопче изписани на машина листи.

— Няма ли поне да ги прегледате?

Дариг прие листите и ги постави в джоба си.

— Когато имам време — каза той.

— Предлагам ви да направите опит — каза посланикът. — Сигурно вече сте близо до критичната точка. Защо не се предадете?

— Не още — отвърна глухо Сърси.

— Не забравяйте да прочетете философията — настоя посланикът.

Мъжете бързо напуснаха стаята.

— Вижте какво — каза Мелей веднага щом се върнаха в контролния пункт. — Все още има неща, които не сме опитали. Какво бихте казали, ако прибегнем до методите на психологията?

— Ще опитаме каквото кажете — съгласи се Сърси, — включително и черна магия. Какво по-точно имаш пред вид?

— Доколкото разбирам — отвърна Мелей, — посланикът е устроен така, че да реагира мигновено на всяка заплаха. Той трябва да притежава абсолютен защитен рефлекс. Предлагам сега да опитаме нещо, което да не задействува този рефлекс.

— Какво например? — попита Сърси.

— Хипноза. Вероятно с нея ще можем да се доберем до нещо.

— Разбира се — каза Сърси. — Опитайте. Опитвайте каквото ви хрумне.

Сърси, Мелей и Дариг се събраха около видеоекрана и в стаята на посланика бе впръснато съвсем малко количество лек хипнотичен газ. В същото време върху креслото, в което седеше той, бе пусната електрическа мълния.

— Тя трябва да му отвлече вниманието — обясни Мелей. Посланикът изчезна, преди електричеството да го поразии, и след малко се появи отново на екрана свит в креслото си.

— Достатъчно — прошепна Мелей и затвори клапана на хипнотичния газ. Те наблюдаваха. След малко посланикът остави книгата си и се загледа в празното пространство пред себе си.

— Колко странно — промълви той. — Алфърн е мъртъв. Какъв добър другар... и една нелепа случайност... Натъкна се на нея там, горе в космоса. Нямахме късмет. Но това не се случва често.

— Той размишлява на глас — каза Мелей шепнешком, макар че нямаше опасност посланикът да ги чуе. — Озвучава мислите си. Изглежда, че от известно време е мислил за приятеля си.

— Естествено — продължи посланикът, — Алфърн рано или късно щеше да умре. Безсмъртие няма — поне засега. Но да умре така — без никаква защита. Те просто са изникнали изневиделица там, някъде в космоса. Винаги оттам, отдолу, само дебнат за възможност да се надигнат.

— Тялото му все още не реагира на хипнозата като на опасност — прошепна Сърси.

— Да — каза посланикът. — Регулиращият принцип си вършеше добре работата, като не им разрешаваше да се надигат и отстраняваше всеки възникнал безпорядък...

Изведнъж той скочи на крака и лицето му пребледня за миг, тъй като очевидно се мъчеше да си спомни какво е казал. След това се разсмя.

— Умно измислено. За пръв и последен път ми прилагат такава особена хитрост. Но, господо, тя с нищо не ви помогна. И аз самият не знам как мога да бъда убит. — Той се засмя към голите стени.

— Освен това — продължи — колонизиращата група сигурно вече има посоката. Дали с мен или без мен — те ще ви намерят.

Усмехнат, той седна отново.

— Това обяснява нещата! — извика Дариг. — Той не е неуязвим. Нещо е убило неговия приятел Алфърн.

— Нещо в космоса — подсети го Сърси. — Какво ли е могло да бъде това?

— Чакай да помисля — започна да разсъждава гласно Дариг. — Регулиращият принцип. Това трябва да е някакъв природен закон, за който ние нищо не знаем. А отдолу — какво може да има отдолу?

— Той каза, че колонизиращата група ще ни намери на всяка цена — напомни им Мелей.

— Най-напред най-важното — каза Сърси. — А ако е искал да ни заблуди... но не, не допускам. Въпреки всичко ние трябва да премахнем посланика.

— Мисля, че се досещам какво има отдолу — възкликна Дариг. — Чудесно! Вероятно това е нова космология.

— Какво е то? — попита Сърси. — Дали е нещо, което можем да използваме?

— Мисля, че можем. Но нека първо разработя предположението си. Сега трябва да се върна в хотела. Там имам няколко книги, в които искам да проверя нещо, и моля няколко часа да не ме безпокоите.

— Добре — съгласи се Сърси. — Но какво?...

— Не, не, може би греша — каза Дариг. — Нека първо го разработя.

Той бързо излезе от стаята.

— Как мислите, какво ли е открил? — полита Мелей.

— Откъде да знам? — сви рамене Сърси. — Хайде дайте да опитаме още някой от тези психологически удари!

Най-напред започнаха да пускат вода в стаята на посланика, докато височината ѝ стигна няколко фута. С толкова вода не можеха да го удавят, но тя бе достатъчна, за да го накарат да се почувствува покротък и притеснен.

Към това добавиха светлинните ефекти. Осем часа без прекъсване в стаята на посланика блестяха лампи — ослепителни, които да дълбаят под клепачите му, и матови, които непрекъснато да го дразнят.

След това последваха звуковите ефекти — пронизителни викове, писъци и вой; стържещи звуци, звук от драскане с нокти по керемидата, увеличен хиляди пъти, странни клокочещи звуци, хленч и шепот.

Последваха миризмите. И всичко останало, за което успяха да се сетят и което можеше да подлуди човек.

През цялото време посланикът спеше кротко.

— Вижте какво — каза Сърси на следващия ден, — я дайте да поразмърдаме проклетите си мозъци. — Гласът му бе пресипнал и дрезгав. Макар че психологическите мъчения не бяха се отразили на посланика, те като че ли бяха смазали Сърси и помощниците му.

— Къде по дяволите е Дариг?

— Все още разработва своята идея — отвърна Мелей, като прекара длан по наболата си брада. — Обади се, че след малко приключва.

— Засега ще приемем, че той не може да измисли нищо — каза Сърси. — И така да помислим. Например — ако посланикът може да се превръща във всичко, кое ли ще е онова нещо, в което той не може да се превърне?

— Въпрос на място — изсумтя Харисън.

— Това е възлов въпрос — каза Сърси. — Какъв смисъл има да хвърляш копие срещу човек, който сам може да се превърне в копие?

— А какво ще кажете за това? — попита Мелей. — Ако приемем, че той може да се превръща във всичко, какво ли ще стане, ако го

поставим в такова положение, в което той ще бъде атакуван едва след като се превъплъти?

— Слушам те — каза Сърси.

— Да кажем, че той е в опасност. И се превръща в това нещо, което го заплашва. Какво ще стане, ако самото *това* нещо се намира в опасност? Или обратното, ако то самото действува като заплаха за друго нещо? Как ще постъпи той тогава?

— А ти как ще осъществиш подобна идея? — попита го Сърси.

— Ето как. — Мелей вдигна телефонната слушалка. — Ало? Моля свържете ме с вашингтонската зоологическа градина. Спешно е.

Посланикът се обърна, когато вратата се отвори. Един сърдит гладен тигър пристъпяше неохотно тласкан отзад. Вратата зад него се хлопна.

Тигърът погледна посланика. Посланикът погледна тигъра.

— Изключително находчиво — отбеляза посланикът.

При звука на гласа му тигърът се оживи. Той скочи като отпусната рязко стоманена пружина и тупна на пода, там, където бе стоял посланикът.

Вратата отново се отвори. Още един тигър бе набутан вътре. Със свирепо ръмжене той се хвърли върху първия тигър. Телата им се срещнаха във въздуха.

Посланикът се появи, наблюдавайки тази сцена от няколко фута. Той отстъпи назад, когато един лъв влезе в стаята с вдигната глава и настръхнала грива. Лъвът скочи отгоре му, едва не се преметна презглава, но се сблъска само с празното пространство. Като не намери човека, лъвът се хвърли върху единия от тигрите.

Посланикът сега седеше в креслото си, запуши и се зае да наблюдава как зверовете се избиваха помежду си.

Десет минути по-късно стаята му заприлича на скотобойна.

По това време посланикът, уморен от представлението, се бе вече излегнал в леглото си и четеше.

— Предавам се — рече Мелей. — Това бе последната ми добра идея.

Вторачил поглед в пода, Сърси не му отговори. Харисън седеше в един ъгъл и кротко си пийваше. Телефонът извъня.

— Да? — обади се Сърси.

— Открих! — Гласът на Дариг кълтеше по жицата. — Наистина мисля, че намерих решението. Чувайте, веднага вземам такси. Кажете на Харисън да осигури помощници.

— Какво откри? — попита Сърси.

— Отдолу е Хаосът! — отвърна Дариг и затвори. Те започнаха да се разхождат из стаята в очакване на идването му. Измина половин час, след това един. Най-сетне, три часа след като бе позвънил, Дариг пристигна.

— Здравейте! — поздрави той нехайно.

— Здравей, дяволе — изръмжа Сърси. — Къде се губи досега?

— По пътя за насам — каза Дариг — прочетох философията на посланика. Забележителна творба.

— Това ли те забави толкова?

— Да. Накарах шофьора да обиколи няколко пъти парка, докато я прочета.

— Остави това. Кажи сега за...

— Не мога да я оставя — каза Дариг със странен писклив глас. — Страхувам се, че ние не сме прави. По отношение на чужденците искам да кажа. Намирам, че е напълно редно и правилно те да ни управляват. Истината е, че искам те час по-скоро да пристигнат тук.

Дариг не изглеждаше твърде уверен. Гласът му трепереше, а по лицето му се стичаше пот. Той чупеше ръце, като че ли преживяваше някакво силно страдание.

— Трудно ми е да обясня — каза той. — Всичко ми се изясни веднага щом зачетох философията. Разбрах колко сме били глупави да се стараем да останем независими в тази взаимнозависима вселена. Аз разбрах... о, слушайте, Сърси. Нека прекратим тези глупости и да приемем посланика като наш приятел.

— Успокой се! — извика Сърси на напълно спокойния физик. — Ти не съзнаваш какво говориш.

— Странно — рече Дариг. — Знам как се чувствавах преди, но сега не се чувствавам вече така. Аз мисля. Както и да е, знам в какво се състои *вашата* беда. Вие не сте прочели философията. Ще разберете

какво искам да кажа, щом веднъж я прочетете. — Той подаде на Сърси снопчето листи. Сърси незабавно ги подпали със запалката си.

— Това няма значение — каза Дариг. — Аз я знам наизуст. — Слушайте. Аксиома първа. Всички народи...

Сърси му нанесе отсечен точен удар и Дариг се строполи на пода.

— Всички думи от тази философия явно имат някакъв смислов код — рече Мелей. — Предполагам, че те са програмирани така, че да предизвикат у нас определени реакции. Сигурно посланикът само видоизменя философията си според особеностите на народите, с които се занимава.

— Виж какво, Мелей — каза Сърси. — Заеми се ти с този въпрос. Дариг знае, или поне смяташе, че знае отговора. Трябва да го изтръгнеш от него.

— Няма да е лесно — каза Мелей. — Той си мисли, че ако ни го каже, ще постъпи предателски спрямо новите си убеждения.

— Не ме интересува как ще се добереш до отговора — каза Сърси. — Просто трябва да го узнаеш.

— Дори ако трябва да го убия?

— Дори ако трябва да го убиеш.

— Помогнете ми да го пренеса в лабораторията си.

Цяла нощ Сърси и Харисън наблюдаваха посланика от контролния пункт. Сърси откри, че мислите му препускат в един затворен кръг.

Какво бе убило Алфърн в космоса? Би ли могло да се възпроизведе то на Земята? Какво представлява регулиращият принцип? Какво означават думите „Отдолу е Хаосът“?

— Какво по дяволите правя тук? — запита се Сърси. Но той нямаше право да си задава подобни въпроси.

— Какво мислиш, че представлява посланикът? — попита той Харисън. — Дали е човек?

— Прилича на такъв — отвърна сънливо Харисън.

— Но не се държи като човек. Дали това е истинският му вид?

Харисън тръсна глава и запали лулата си.

— Какво ли представлява той? — продължи Сърси. — Прилича на човек, но може да се превръща, в каквото си поиска. Не можеш да го нападнеш — той се приспособява. Той е като водата — взема формата на всеки съд, в който я сипеш.

— Човек не може да разгневи водата, нали? — Харисън се прозя.

— Разбира се. Водата няма форма, нали? Или има? Кое от двете е вярното?

С усилие Харисън се помъчи да се съсредоточи върху думите на Сърси „Може би молекулярен модел? Или матрица?“

— Матрица — повтори Сърси и също се прозина. — Модел. Трябва да е нещо от този род. Моделът е абстрактен, нали?

— Съвсем правилно. Моделът може да се отпечата върху всяко нещо. Какво казах?

— Дай да помислим — каза Сърси. — Модел. Матрица. Всичко, свързано с посланика, е способно да се видоизменя. Но би трябвало да съществува някаква обединяваща сила, която съхранява личността му. Нещо, което не се променя, независимо през какви превъплъщения преминава той.

— Като парче връв — измърмори Харисън със затворени очи.

— Точно така. Завържи го на възли, изплети от него въже, навий го около пръста си — тя все си остава връв.

— Да.

— Но как може човек да унищожи един модел? — попита Сърси. — И защо ли не може да поспи малко? По дяволите и посланика, и пълчищата колонисти, ето така за малко да затвори очи...

— Събудете се, полковник!

Сърси с усилие отвори очи и видя Мелей. Близко до него Харисън хъркаше дълбоко.

— Узна ли нещо?

— Абсолютно нищо — призна Мелей. — Тази философия, изглежда, му е оказала дълбоко въздействие. Но като че ли не е успяла докрай. Даригъ съзнава, че е искал да убие посланика и е имал достатъчни и сериозни основания за това. Макар и толкова променен сега, той все пак има чувството, че ни е предал. От една страна, той не иска да причини зло на посланика, а, от друга, не иска да засегне нас.

— Няма ли да проговори?

— Страхувам се, че това няма да е толкова лесно — отвърна Мелей. — Както знаете, ако човек е изправен пред непреодолимо препятствие, което *трябва* да преодолее... а освен това ми се струва, че тази философия е поразила разсъдъка му.

— Какво искаш да кажеш? — Сърси се изправи на крака.

— Съжалявам — извини се Мелей, — но нищо не мога да направя. Дариг се бори докрай със своя разум и когато не му останаха повече сили — се предаде. Опасявам се, че е безнадеждно умопобъркан.

— Ела да го видим.

Коридорът ги заведе до лабораторията на Мелей. С изцъклени вторачени очи Дариг лежеше върху една кушетка.

— Има ли начин да бъде излекуван? — попита Сърси.

— Може би с шокова терапия. — Отговорът на Мелей прозвуча колебливо. — Лечението му ще отнеме доста време. И то вероятно ще изличи от паметта му всичко, което го е довело до това състояние.

Сърси не можеше да гледа повече, усети, че ще повърне. Дори ако успееш да излекуват Дариг, щеше да бъде вече твърде късно. Чужденците сигурно вече са засекали сигнала на посланика и несъмнено са се отправили към Земята.

— Какво е това? — попита Сърси, като вдигна късче хартия, което лежеше до ръката на Дариг.

— О, той си рисуваше някакви драскулки — отвърна Мелей. — Да не би да има нещо написано?

Сърси зачете на глас:

— „При по-нататъшно проучване, смятам, че Хаосът и Медуза Горгона са тясно свързани.“

— Какво ли означава това? — попита Мелей.

— Не знам — отговори озадачено Сърси. — Той винаги се е интересувал от фолклор.

— Звучи като написано от шизофреник — каза психиатърът.

Сърси прочете написаното отново. „При по-нататъшно проучване смятам, че Хаосът и Медуза Горгона са тясно свързани.“ Той се вгледа в листа.

— Дали е възможно — попита той Мелей — да е решил да ни даде разковничето? И се е опитал да надхитри себе си, като хем ни го дава, хем не ни го дава?

— Възможно е — съгласи се Мелей. — Неуспешен компромис, но какво може да значи това?

— Хаосът... — Сърси си спомни, че Дариг бе споменал тази дума в телефонния им разговор. — Това според гръцкия епос е първоначалният вид на вселената, нали така? Безформията, от което е произлязло всичко.

— Беше нещо подобно — рече Мелей. — А Медуза е била едната от онези три сестри с ужасните лица.

Без да помръдне, Сърси вторачи поглед в листа. Хаосът... Медуза... и организиращият принцип?! Разбира се!

— Мисля, че... — Той се обърна и тичешком излезе от стаята. Мелей погледна след него, след това приготви една подкожна инжекция и го последва.

В контролния пункт Сърси разбуди с викове Харисън.

— Слушай — каза той. — Искам бързо да построиш нещо. — Чуваш ли ме?

— Разбира се. — Харисън примигна и седна. — За какво сте се разбързали толкова?

— Вече знам какво искаше да ни съобщи Дариг — каза Сърси. — Хайде. Ще ти обясня точно какво искам. Ти, Мелей, остави тази инжекция. Все още не съм припаднал. От теб искам да ми намериш книга със старогръцките митове. И главно побързай.

Да се намери такава книга в два часа през нощта се оказа не много лесна задача. С помощта на служители от ФБР Мелей измъкна един книжар от леглото му. Той взе книгата, която му трябваше, и побърза да я занесе.

Намери Сърси със зачервени очи и силно възбуден, а Харисън и помощниците да работят усилено върху три налудничави на вид съоръжения. Сърси грабна книгата от Мелей, потърси някакъв раздел в нея и след това я остави.

— Велико произведение — каза той. — Сега сме вече напълно готови. Свърши ли, Харисън?

— Почти. — Харисън и десетте му помощници завинтваха последните части. — Ще ми кажете ли най-сетне за какво ще служи това?

— И на мен — присъедини се Мелей.

— Нямам намерение да бъда потаен — отвърна Сърси. — Но сега бързам много. Ще ви обясня в процеса на работата. — Той стана. — И така, да събудим посланика!

Всички впериха очи в екрана — една електрическа мълния изскочи от тавана и се стрелна към леглото на посланика. Той моментално изчезна.

— Сега той стана част от потока на електрони, нали така? — попита Сърси.

— Той поне така ни каза — рече Мелей.

— Но дори и в потока той продължава да запазва своя модел — продължи Сърси. — Така и трябва да направи, за да може отново да се върне към собствената си форма. Сега включваме първия разрушител.

Харисън включи машината в електрическата верига и отпрати помощниците си.

— Ето непрекъснатата крива на електронния поток — каза Сърси. — Виждате ли разликата? — Кривата чертаеше несиметрични поредици от върхове и падини, непрестанноменящи позицията и нивото си. — Спомняте ли си, когато хипнотизирахме посланика? Той говори тогава за убийтия си в космоса приятел.

— Точно така беше — кимна Мелей. — Приятелят му бил убит от нещо, което просто изникнало.

— Той каза още нещо — продължи Сърси. — Каза, че основната организираща сила на вселената обикновено възпира неща от този род. Какво ви подсказва това?

— Организиращата сила — повтори бавно Мелей.

— Не спомена ли Дариг, че това било някакъв нов природен закон?

— Спомена. Но вие като Дариг помислете за естествените последици. Ако организиращият принцип е намесен в една такава работа, значи, има нещо, което му се противопоставя. А на порядъка може да се противопоставя само...

— Хаосът!

— Ето това си е мислил Дариг и това трябваше да разберем ние самите. Хаосът лежи отдолу и от него възниква организиращият принцип. Този принцип, ако съм разбрал добре, трябва да потиска основния Хаос, да регулира всички несъответствия.

— Но Хаосът все пак избива на някои места, както се е убедил Алфърн. Вероятно организационният модел действува по-слабо в космоса. Както и да е, тези петна са опасни поне докато не бъдат овладени от организиращия принцип.

Той се обърна към екрана.

— И така, Харисън. Включи и втория разрушител!

Върховете и падините в кривата отново се промениха. Придобиха причудливи и безсмислени очертания.

— Разгледайте съобщението на Дариг в тази светлина. Хаосът, както знаем, лежи отдолу. Всичко е произлязло от него. Медуза Горгона е била нещо, *което не може да се погледне*. Тя превръщала хората в камък, спомняте ли си, унищожавала ги. И така Дариг е установил сродство между Хаоса и това, към което не може да се гледа. Всичко, разбира се, във връзка с посланика.

— Посланикът не може да гледа Хаоса! — извика Мелей.

— Точно така. Посланикът е способен на безкрайно много превъплъщения и промени. Но има *нещо* — матрицата, — което не може да се промени, защото тогава няма да остане нищо от него. За да разрушим такова абстрактно нещо, каквото е моделът, ние се нуждаем от такова състояние, в което запазването на модела става невъзможно. Състояние на Хаос!

Включен бе и третият разрушител. Кривата сега изглеждаше така, като че ли я рисуваше с тялото си някаква пияна гъсеница.

— Тези разрушители са идея на Харисън — каза Сърси. — Аз му казах само, че ми трябва електрически ток без абсолютно никакъв ясен модел. Разрушителите са направени на принципа на радиозаглушаването. Първият променя електрическия модел. Това е и неговото предназначение — да създаде състояние, при което да липсва какъвто и да било модел. Вторият се старее да разруши модела, оставен от първия, а третият се опитва да разруши модела, създаден от първите два. След това те се изключват и ако все пак е останал някакъв модел, той постепенно се разрушава във веригата — поне така се надявам.

— И всичко това следва да създаде състояние на Хаос? — попита Мелей, като се вгледа в екрана.

Известно време се чуваше само воят на машините и се виждаха безумните драскулки на кривата. След това в средата на стаята на

посланика се появи едно петно. То затрептя, сви се и започна да нараства.

Това, което последва, не подлежи на описание. Те видяха само, че всичко, което се намираще вътре в петното, изчезна.

— Изключи! — извика Сърси. Харисън изключи веригата.

Петното продължаваше да нараства.

— Как ще можем да го гледаме? — попита Мелей, като се взираше в екрана.

— Щита на Персей, спомняте ли си? — отвърна Сърси. — Като го използвал вместо огледало, той успял да погледне Медуза.

— То продължава да се уголемява! — изкрещя Мелей.

— Разбира се, във всичко това имаше известна доза риск — каза Сърси. — Винаги съществува възможност Хаосът да се развие необузвано. Ако това се случи, няма да има кой знае какво значение дали...

Петното спря да нараства. Краищата му потрепериха и се набръчкаха, а след малко започнаха и да се свиват.

— Организиращият принцип — каза Сърси и се строполи в едно кресло.

— Виждали се някаква следа от посланика? — запита той след няколко минути.

Петното продължаваше да трепти. След това изчезна. Изведнъж се чу взрив. Стоманените стени се огънаха навътре, но удържаха. Екранът замря.

— Петното отнесе всичкия въздух от стаята — обясни Сърси — заедно с мебелите и посланика.

— Той не можа да го понесе — каза Мелей. — Никой модел не може да се съедини в състояние на безмоделност. Той отиде да сподели съдбата на Алфърн.

Мелей започна да се кикоти. На Сърси му се прииска да се присъедини към него, но се овладя.

— Не бързай! — каза той. — Все още не сме приключили.

— Как да не сме? Посланикът...

— Е вече премахнат! Но все още чуждопланетната флотилия броди някъде наблизо из космоса. Толкова мощна, че и водородната бомба не може да й направи дори драскотина. Те ще ни търсят.

Той се изправи.

— Идете си у дома и се наспете. Нещо ми подсказва, че утре ще трябва да търсим някакъв начин за маскиране на планетата.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.